

de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

Team
Sociale leefomgeving

Kenmerk
1969200369

Datum
13 januari 2026

Onderwerp

Reactie op motie 'GKB Dichterbij'

Geachte leden van de raad,

Tijdens de raadsvergadering van 16 oktober 2024 is de motie 'GKB Dichterbij' aangenomen. Hierin verzoekt u het college:

- onderzoek te doen naar de realisatie van een gemeentelijke kredietbank welke direct valt onder de gemeente Westerkwartier of een andere vorm van een gemeentelijke kredietbank die meer recht doet aan de, in de motie genoemde overwegingen dan de huidige deelname aan de GKB Assen;
- hierbij in elk geval oog te hebben voor kosten, aansturing, omvang, continuïteit, personeel en expertise;
- de uitkomsten van dit onderzoek uiterlijk 1 november 2025 met de raad te delen.

In een eerdere raadsbrief met als titel 'Deelname stichting GKB per 1 januari 2026' (LIZ 203-01, raadsvergadering 24 september j.l.) hebben we u al geïnformeerd dat we 1 november 2025 niet zouden halen. Niet alleen vanwege de wens om het onderzoek zorgvuldig uit te voeren, maar ook door het verschuiven van de startdatum van de stichting naar 1 januari 2026 waardoor de noodzaak om de resultaten in 2025 beschikbaar te hebben niet langer aanwezig was. Conform die afspraak delen we iets later dan gepland de onderzoeksresultaten met u.

Onderzoeksrapport vormgeving tweedelijns schuldhulpverlening

Wij hebben onderzoeksbureau KWIZ gevraagd het onderzoek naar de vormgeving van de tweedelijns schuldhulpverlening uit te voeren. In bijlage 1 ontvangt u van ons het eindrapport 'Onderzoek vormgeving tweedelijns schuldhulpverlening gemeente Westerkwartier'. Het geeft antwoord op de vraag of een eigen kredietbank gezien de aantallen cliënten en de kosten een al of niet verantwoorde keuze is. Het onderzoek was met name gericht op de thema's aansturing, samenwerking in de keten en kosten.

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, hebben de onderzoekers een situatieanalyse gemaakt met een cijfermatig overzicht van de schuldhulpverlening in Westerkwartier (hoofdstuk 1) en een analyse van de beleidskaders (hoofdstuk 2). Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met

ketenpartners en cliënten om ervaringen te inventariseren (hoofdstuk 3 en 4). Ook is een marktanalyse uitgevoerd door in gesprek te gaan met andere gemeenten en kredietbanken, zodat een volledig beeld ontstaat van de verschillende organisatievormen en hun toepasbaarheid voor Westerkwartier (hoofdstuk 5). In het laatste hoofdstuk staan de conclusies en aanbevelingen op basis van alle informatie die is verzameld.

Conclusies

De belangrijkste conclusies uit het rapport is dat het opzetten van een gemeentelijke kredietbank in eigen beheer leidt tot hogere kosten en meer risico's dan het voortzetten van quasi-inbesteding bij de GKB. Hiervoor geven de onderzoekers de volgende argumenten:

- De jaarlijkse kosten voor een gemeentelijke kredietbank liggen tussen € 1,2 en € 3,0 miljoen, exclusief opstartkosten van € 250.000 tot € 500.000. Deelname aan de Stichting GKB kost daarentegen in 2025 circa € 580.000 tot € 600.000. Quasi-inbesteden biedt bovendien voordelen zoals zeggenschap, schaalvoordelen en efficiëntere processen, mits wordt voldaan aan de juridische voorwaarden (toezichtcriterium, merendeelcriterium en verbod op privaat kapitaal).
- Het aantal inwoners in de gemeente Westerkwartier dat voor schuldhulpverlening in aanmerking komt is beperkt van omvang. Een minimale schaalgrootte is echter cruciaal voor kredietbanken om continuïteit en expertise te waarborgen. Kleine afdelingen zijn kwetsbaar bij personeelsuitval en hebben moeite om kennis actueel te houden. Daarnaast is specialisatie noodzakelijk, bijvoorbeeld voor doelgroepen zoals jongeren en ondernemers. Niet alle kredietbanken beschikken over deze expertise, waardoor sommige deze dienstverlening uitbesteden.
- Een gemeentelijke kredietbank in eigen beheer kent duidelijke risico's. Naast kwetsbaarheid bij personeelsuitval, kan het een uitdaging zijn om gekwalificeerd personeel te werven en is er risico op onvoldoende casusvolume om rendabel te zijn. Nieuwe landelijke kaders, zoals de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, kunnen bovendien extra eisen stellen, wat leidt tot hogere kosten.
- Een gemeentelijke kredietbank in eigen beheer biedt wel kansen voor sterkere lokale verankering. Uit het onderzoek blijkt echter dat er tevredenheid bestaat over de huidige samenwerking met de GKB bij zowel de gemeente als partners zoals Sociaal Werk De Schans en Humanitas. Ook cliënten zijn positief, al zien zij verbeterpunten op het gebied van wachttijden en transparantie van het proces. Vanuit dit oogpunt is er dus ook geen urgentie om voor een ander aanbod te kiezen.
- Een belangrijk voordeel van een eigen kredietbank is verder de mogelijkheid om korte lijnen tussen gemeentelijke diensten beter te benutten, bijvoorbeeld door samenwerking met sociale teams en versterking van preventieve maatregelen. Deze verbeteringen zijn echter niet exclusief afhankelijk van deze organisatievorm. Ze kunnen ook worden gerealiseerd bij quasi-inbesteding.

Aanbeveling onderzoekers

Op basis van de analyse van kosten, risico's en organisatorische haalbaarheid is de aanbeveling van de onderzoekers dat quasi-inbesteden via de stichting GKB de meest geschikte optie voor de gemeente Westerkwartier is. Deze constructie:

- combineert schaalvoordelen en specialistische expertise met een relatief lage financiële en organisatorische belasting;
- heeft aanzienlijk lagere jaarlijkse kosten;

- geeft de gemeente invloed op strategische keuzes via deelname in de stichting;
- geeft tevredenheid bij ketenpartners en inwoners;
- beperkt risico's zoals personeelsuitval en onvoldoende casusvolume. Risico's die in de gemeente Westerkwartier met een relatief beperkt aantal casussen zwaar wegen.
- biedt continuïteit, toegang tot gespecialiseerde teams bij bestaande kredietbanken, zoals bij de GKB het geval is voor ondernemers.
- biedt voldoende mogelijkheden voor samenwerking in het sociaal domein, onder meer met Sociaal Werk De Schans, Humanitas en SchuldHulpMaatje waardoor het een robuuste en kostenefficiënte keuze is.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Indien gewenst zijn de onderzoekers bereid om een toelichting te komen geven in de raad.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester
R. Kleijnen, secretaris